

Forum for
kontroll og tilsyn

RAPPORT ETTER GRUPPEARBEID

Kontrollutvalgslederskolen 2022

Innhold

1. Hvordan kan leder legge til rette for kompetanseutvikling i utvalget?	3
2. Hvordan kan leder skape godt samarbeidsklima internt i utvalget og unngå partipolitikk?	5
3. Hvordan kan leder skape et godt samarbeidsklima med omgivelsene (kommunedirektør, ordfører, kommunestyre og revisjon)?	7
4. Det finnes flere eksempler på at kontrollutvalgets uavhengighet utfordres eller trues. Hva kan/bør kontrollutvalget gjøre for å beskytte sin uavhengighet?	9
5. Hvordan har kontrollutvalget hatt progresjon og utvikling underveis i perioden?	10
6. Hvilke råd er viktig å bringe videre til nye kontrollutvalg?	11
7. Trenger kontrollutvalget mediestrategi?	13

Mål med gruppearbeidet

Målsettingen med gruppearbeidet var å få et nyttig grunnlag som kan bearbeides og brukes i opplæring av nye utvalg.

1. Hvordan kan leder legge til rette for kompetanseutvikling i utvalget?

Gruppe 1

- Opplæring i starten av perioden via sekretariatet og oppfordre alle til å dele der
- Motivere til å delta på kurs
- Sørge for romslige budsjett
- Referere fra kurs og konferanser til resten av utvalget i etterkant
- Repetere fag/erfaringer i utvalget
- Være bevisste på aktuelle saker som er på agendaen i kommunen
- Synlighet, heve kompetansen utad i kommunen
- Stabilitet vil opprettholde kompetansen

Gruppe 2 - Gruppen mener at spørsmålet burde inkludert sekretariatet: Hvordan kan leder **og sekretariat** legge til rette for kompetanseutvikling i utvalget?

- Folkevalgtopplæring
- Første møte i KU: 2 timer opplæring
- Budsjetter til opplæring må være tilstrekkelig
- Oppfordre til kursdeltakelse
- Møteplasser for flere KU til regionale samlinger
- Ved mye bruk av vararepresentanter kompliseres kompetanseutviklingen
- Vararepresentanter bør med på opplæring. De er en ressurs.
- Husk at det er møteplikt i utgangspunktet
- KU-medlemmene må inviteres med til samme folkevalgtopplæring som k-styremedlemmene
- Covid har påvirket opplæringen denne perioden
- Viktig i starten av perioden å informere om at KU ikke skal drive med politikk
- Kontrollutvalgsboka bør leses.

Gruppe 3 – «Svarene nedenfor dekker også noen av de andre spørsmålene»

- Kartlegg hvilken kompetanse medlemmene i KU har
- Finne ut om det er spesielle ting medlemmer i utvalget ønsker mer kompetanse om
- Leder eller andre som er på kurs bør videreformidle innholdet i kurset til resten av utvalget
- Lytte til tidligere erfaring
- Dele med nye medlemmer
- Prosedyrer og mandater er det hvert enkelt sitt ansvar å bli kjent med
- Medlemmer må forberede sakene for saklig diskusjon i møtene
- Spørsmål gir kunnskap
- Leder og medlemmer skal være forberedt på presenterte saker

- Behov for kompetanse på rolleforståelse, skal ikke drive med partipolitikk
- Kompetanse om kontrollutvalget sitt oppdrag og rolle
- Bevisstgjøring om utvalget sin rolle
- Kontrollutvalget skal ikke være passiv. Utvalget kan ta opp saker på eget initiativ
- Bevisstgjøring og kompetanse om hvordan utvalget skal jobbe og hva utvalget ikke skal/ikke kan gjøre
- Videreformidle presentasjoner fra kurs til utvalgsmedlemmene
- Minne medlemmene om deres rolle i møtene
- Bruke sekretariatet til opplæring
- Viktig med opplæring av ku straks etter valget
- Bidra til/sørge for at kommunestyret får opplæring om kontrollutvalget
- Kunngjøring av kontrollutvalget sine møter på kommunens hjemmeside
- Invitere kommunedirektør til å orientere i utvalget
- Viktig å ha mye kompetanseheving/opplæring av ku straks etter valget

Gruppe 4

- Kontinuerlig kompetanseutvikling
- sekretariatet legger til rette litt på hvert møte, ca. 1 time hvert møte + hele dager
- Folkevalgtopplæring -
- Tilbud om kurs, viktig å ha budsjett til å kunne delta
- Protokollgjennomgang viktig + hva kunne vært gjort annerledes?
- Bruke Kontrollutvalgsboka (veilederen) Forvente et visst kunnskapsnivå hos medlemmene, lese seg litt opp selv
- Diskutere kontrollutvalgets rolle og funksjon
- Diskutere case
- Regionale samlinger

Gruppe 5

- Løpende informasjon i møtene
- Oppfordring til deltakelse på kurs arrangert av sekretariatet og kommunen
- Orienteringer fra revisjonen, sekretariatet og kommunen
- Tilbud om deltakelse på kurs og konferanser (nasjonalt, regionalt)
- Folkevalgtopplæring i kommunens regi (ha søkelys på kontrollfunksjonen)
- Opplæring på tema/saker i KU-møter
- Orienteringer/virksomhetsbesøk
- Sikre budsjettmidler til kurs og opplæring
- Kartlegging av kompetanse blant KU medlemmer
- Erfaringsutveksling med andre kontrollutvalg
- Bygge opp utvalgets sin status

Gruppe 6

- Oppfordre til å bli med på kurs
- Sørge for god opplæring først i perioden
- Hospitering kan også være en opplæringsform

2. Hvordan kan leder skape godt samarbeidsklima internt i utvalget og unngå partipolitikk?

Gruppe 1

- "Trafikklys" metoden
- Lede møtene slik at alle kan si sin mening og bli hørt
- Noe kommunikasjon mellom møter kan "skalle av" de største utfordringene
- Ikke la seg farge av partitilhørighet inn i vedtak som fattes
- Legge inn noen sosiale arenaer som f.eks. julebord
- Være klar som leder og prøve å stoppe partipolitikk så fort som mulig
- Være åpne om personer er uhildet eller ikke grunnet familieforhold o.a.
- Bruke humor der det kan være hensiktsmessig

Gruppe 2

- Møtelederegenskapene viktige
- Alder og erfaring kan være en fordel for å oppnå konsensus i KU.
- Enighet i KU ønskelig for å marker uavhengigheten til partipolitikk
- Politiske vedtak kan aldri overprøves i KU. Men et vedtak kan ha sider i seg som reiser prinsipielle spørsmål som kan være et tema for KU, f. eks prosess og forholdet til lovkrav. Viktig å få søkelys på disse skillelinjene hos KU-medlemmene fra starten.
- Det er viktig å få god rolleforståelse hos KU-medlemmene.
- Nyttig å ha både k-styremedlemmer og andre med samfunnsengasjement med i KU
- Særskilt risiko for politikk i KU i store kommuner med parlamentarisme
- Politisering i KU-ene er gjerne unntaket.
- Deltakelse på fagkonferanser samlet for alle medlemmene i starten kan bidra et godt samarbeidsklima.
- Hvis klimaet mellom et par i KU er vanskelig, kan et forsøk på "prat på kammerset" om spillereglene være nyttig.
- Sekretariatet bør også være god medspiller i arbeidet med å bygge godt samarbeidsklima.

Gruppe 3

- Åpen dialog - lytte, ha gjerne "litt tid til hverdag" - vise respekt
- Unngå partipolitikk i ku

Gruppe 4

- Leder må på en fin måte si fra dersom noen går for langt.
- Leder må minne om rammene for kontrollutvalget i starten av møte. Det vil skape trygghet.
- Leder må ta seg tid til å forklare det som er vanskelig.
- Være ærlig og ydmyk. Uformell prat og en matbit ved slutten av hvert semester, bidrar til godt samarbeidsklima.
- Det er ikke en stor utfordring med partipolitikk i utvalget. Medlemmene balanserer rollene fint.
- Behandle hverandre med respekt og med glimt i øyet

Gruppe 5

- Være bevisst på oppgaven og mandatet til utvalget.
- Utvalget skal påse at kommunen og administrasjonen følger opp lover, forskrifter og vedtak i kommunestyret. Det må gjøres på en god måte. Dette betyr også at utvalget må opptre nøyaktig og korrekt i henhold til mandatet.
- Være objektiv, ha søkelys på sak / KU sin rolle
- Leder må engasjere/motivere KU medlemmer

Gruppe 6

- Sørge for at alle deltar og er trygge i rollen sin- eks.
- Evaluering av dagens møte på dagsorden- stille spørsmål
- Være åpen og inkluderende og påpeke at kontrollutvalget skal være objektivt

3. Hvordan kan leder skape et godt samarbeidsklima med omgivelsene (kommunedirektør, ordfører, kommunestyre og revisjon)?

Gruppe 1

- Være tydelige på roller, god møteledelse og klare linjer
- Ærlighet, åpenhet
- Ha uformelle kontaktpunkt med ordfører og kommunedirektør
- God kommunikasjon til kommunestyret og ordfører om KUs rolle, tilrettelegging begge veier Kommunikasjon, kommunikasjon, kommunikasjon
- Leder må være tilgjengelig i kommunestyret

Gruppe 2

- Viktig at alle aktørene har riktig rolleforståelse. KU er k-styrets organ. Men KU er ikke en del av kommunens internkontroll.
- Forventingsavklaringsmøte med ordfører/ k-direktør nyttig, evt. fast rutine for dialog.
- Viktig å få forståelse i administrasjonen av at KU-arbeidet representerer en ressurs for utviklingen av det administrative arbeidet i kommunen.
- Påseansvar mot revisjonen fører til at en må ha en god dialog, men ikke direkte samarbeid om noe revisjonsfaglig.
- For forvaltningsrevisjoner må revisjonen og KU ha god dialog om kapasitet og leveringsdatoer for forvaltningsrevisjoner for å legge til rette for godt samarbeidsklima KU - revisor.
- Underveis-sjekk mot KU i arbeidet med forvaltningsrevisjoner også nyttig. KU skal ha eierskapet til rapporten og være bestiller av revisjonen.
- Mot k-styret er det viktig at KU-lederen eller annen representant møter i k-styret og kommenterer/ presenterer sakene fra KU. Dette gir kunnskap om KUs rolle hos K-styremedlemmene.
- Gode, korte og konsise årsmeldinger fra KU til k-styret som presenteres i k-styret viktig.
- Orientering fra revisor til KU skal ikke være detaljopplæring i revisjonsprogrammer, men overordnet om arbeidsmetodikk og planlegging av revisjonsarbeidet.

Gruppe 3

- invitere til møtedeltakelse - tema – innlegg. Til samtlige av disse: still spørsmål, gjerne aktuelle som også bidrar til litt diskusjon
- Revisjon deltar på hvert møte.
- Bidra til/sørge for at kommunestyret får opplæring om kontrollutvalget
- Åpne møter i KU
- Invitere kommunedirektøren til å orientere i utvalget

Gruppe 4

- Opplæring i kommunestyret
- Kommunedirektør kommer og svarer på spørsmål som utvalget ber om.
- Kontrollutvalget skal snakke med kommunedirektør og ordfører, ikke dialog med leder alene.
- Leder må være sterk og ha ryggrad.
- Fint å oppfordre ordfører til å være til stede av og til.
- Formell innkalling til kommunedirektør og ordfører.
- Revisjonen må være enklere i språkbruken
- Dialogen med revisjonen går via sekretariatet -kontrollutvalget har ansvar for leverandørmøte med revisjon og sekretariat
- Bruk sekretariatet aktivt
- Viktig å ha kontinuitet i kontaktperson hos revisjonen, stille krav

Gruppe 5

- Være bevisst på å skille rollen som medlem/leder av kontrollutvalget og aktiv i lokalsamfunnet. (det er ikke forbudt å være interessert i lokalpolitikken).
- Bygge opp KU sin status
- Invitere kommunedirektør i konkrete saker/orienteringer.
- Invitere andre (hovedtillitsvalgte, hovedverneombud, hovedutvalgsledere, gruppeledere og ordfører) i forbindelse med kontrollutvalgets planarbeid/prioritering av forvaltningsrevisjon
- Avklare roller
- Søkelys på sak/forbedringer
- Dialog med revisor

Gruppe 6

- Møter - sørge for felles forståelse av at vi skal gjøre kommunen bedre -samme målsetning
- God møteledelse
- Viktig at utvalgets medlemmer ikke blir hemmet
- Være synlig i kommunestyret/bystyret
- Fremme kontrollutvalget arbeid
- Være saklig, holde tidsskjema og følge opp revisjon ved at rapporter legges frem
- Møte med ordfører i forkant av møtet i kontrollutvalget er også en viktig dialog

4. Det finnes flere eksempler på at kontrollutvalgets uavhengighet utfordres eller trues. Hva kan/bør kontrollutvalget gjøre for å beskytte sin uavhengighet?

Gruppe 1

- Åpenhet om bindinger
- Ved valg av utvalget kan det være utfordringer, særlig om folk jobber i kommunen i små stillinger, kan være utfordrende å finne valgbare personer.
- Kjenne på magefølelsen og vike sete ved behov
- Benytte seg av revisjonens ekspertise/synspunkt i saker

Gruppe 2

- Passe på at NKRF ikke får for mye makt. Uforståelig at revisorene skal ha ansvar for normering av arbeidet i sekretariatene.
- Med god rolleforståelse og opplæring lokalt i kommunen er grunnlaget til stedet for at KU beholder sin integritet og uavhengighet.
- KU må ha stort søkelys på habilitet.

Gruppe 3

- Vise sterk evne til objektivitet
- Være klar i ordvalget, og melde fra
- Dersom kontrollutvalget ikke mestrer slike handlinger, må endring sterkt vurderes
- Det bemerkes at trusler kan oppleves personlig.
- Politianmeldelse må gjøres kjent og effektueres.
- Medlemmer skal ikke utsettes for dette

Gruppe 4

- Viktig å presisere roller, tydeliggjøre oppgaver og mandat for samarbeidsparter
- Diskutere i utvalget om dette er en sak for kontrollutvalget eller ikke
- Innlegg i lokalavisen om rollene og oppgavene til kontrollutvalget.
- Viktig å ta henvendelser fra innbyggere.

Gruppe 5

- Ser at noen ønsker å bruke kontrollutvalget til å fremme sine særinteresser som man ikke når frem med i ordinære kanaler. Dette kan være enkeltpolitikere/grupper og/eller interessegrupper/-personer. I slike saker må en forsøke å skille klinten fra hveten og være bevist på utvalgets mandat og begrensninger. Når slike saker oppstår er det en fordel å være godt forberedt og være oppmerksom på hvem som bringer saken frem og vite litt om hvilke hensikter som ligger bak.

- Være årvåken.
- Være objektiv, ha søkelys på sak / KU sin rolle

Gruppe 6

- Ikke for mange hatter
- tydelighet
- åpenhet
- Ikke politiske diskusjoner/omkamper i utvalget
- Rådmann og ordfører under samme tak er en utfordring, disse to har daglig kontakt og det er et minus for kontrollutvalg

5. Hvordan har kontrollutvalget hatt progresjon og utvikling underveis i perioden?

Gruppe 1

- Man blir tryggere i rollen
- Erfaring gir en trygghet i hvilke saker som er relevante og ikke for utvalget

Gruppe 3

- Ferdigstilte saker fra forrige utvalg
- God relasjon til kommunal ledelse
- Kommunens økonomi er et krevende tema i inneværende periode derfor litt treg utvikling.
- Det har vært god progresjon i de 3 årene som har gått av perioden. Mye å lære om funksjoner og roller.
- Sekretariatet har gitt god støtte.
- Har i KU brukt tid på å snakke oss sammen - har tatt tid.
- Har hatt evaluering av arbeidet.
- FKT-samlingene har vært verdifulle for utviklingen.

Gruppe 4

- Noen utfordringer med oppmøte, selv om møteplan er lagt i god tid –
- Kanskje ikke nødvendig med så mye gjentakelse av det revisjonen har gjennomgått tidligere
- Viktig å kunne gjøre omprioriteringer underveis i perioden, må være dynamisk
- Vanskelig at det er helt nye utvalg som skal innstille til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, må derfor kunne revidere plan underveis
- Hent inn opplysninger fra tillitsvalgte, verneombud og hovedutvalgsledere.

Gruppe 5

- I denne perioden (pandemi) har det vært vanskelig å delta i utadvendte opplæringsopplegg og konferanser. Det har derfor ikke vært noe særlig progresjon i utvalget.
- Pandemien har gitt utfordringer med KUs arbeid og møteform
- God synergi mellom KU medlemmer og sekretariat
- God nytte av opplæringene /erfaringsutveksling på nasjonale, regionale og lokale kurs og konferanser

Gruppe 6

- Ting Tar Tid - kompetansebygging gjør oss gode. Erfaring er viktig.
- Dialog mot ordfører og kommunestyret, få kommunestyre til å vise interesse for KU sine saker.
- Samarbeidet mellom revisjon og sekretariatet
- Involverer hele utvalget

6. Hvilke råd er viktig å bringe videre til nye kontrollutvalg?

Gruppe 1

- Overføring av erfaring til nytt utvalg
- Kursing, benytt tilgjengelig fagstoff som Kontrollutvalgsboka.
- Benytt dere av sekretariatet og revisjonens erfaring
- Presenter dere for kommunestyret og vær synlig både ift til roller og arbeidsoppgaver
- Prøv å opprettholde kontinuitet hvis mulig
- Delta på politikeropplæringen og opplæring for kontrollutvalget
- Vær tydelige og våkne i forhold til hvilke henvendelser dere legger frem for utvalget
- Gi enkeltmedlemmer fullmakt til å delta på møter for kontrollutvalget

Gruppe 2

- Fjellvettreglene gir god pekepinn - overført betydning.
- Opplæring og rolleforståelse viktig
- Problembasert læring nyttig
- FKT-opplæring viktig
- Overordnet analyse bør være pedagogisk som grunnlag for forvaltningsrevisjonsplan for perioden. Kan lages av sekretariatet.

Gruppe 3

- Vær klar over status – å drøfte synlighet av mandat og rolle
- Viktig å vise at kommunen er underlagt en betryggende folkevalgt kontroll
- Viktig å ha mye kompetanseheving/opplæring av KU straks etter valget
- Avtroppende leder i KU får bruke nødvendig tid til å bringe erfaring til det nyvalgte ku

Gruppe 4

- Skriftlig evaluering fra avtroppende utvalg
- Overlappende møte nytt/gammelt kontrollutvalg
- Må prioritere opplæring for kontrollutvalget det første året

Gruppe 5

- Les gjennom og studer kommuneloven og forskriften til kontrollutvalget.
- Skaffe seg oversikt over reglementer som er vedtatt i kommunen.
- Skaffe seg informasjon og delta i informasjonsopplegg arrangert av kommunen, og sekretariatet.
- Gå på kurs!

Gruppe 6

- Tidlig skolering- tydelighet- avklare roller
- Sørge for at vi har et velfungerende sekretariat med kompetanse
- Opplæring og synliggjøre hvor viktig et kontrollutvalg er, og hvilke oppgaver det har
- Kontrollutvalgets er hele kommunestyre sitt utvalg

7. Trenger kontrollutvalget mediestrategi?

Gruppe 1

- Kan være smart å ha noen kjøreregler
- Avvente kollegial enighet før man uttaler seg
- Leder er talsperson for utvalget
- Ta kontakt med media i etterkant av forvaltningsrevisjoner er behandlet

Gruppe 2

- Ja. Bør være forberedt på henvendelser fra media om akutte saker.
- Synliggjøring av KU viktig.
- Protokoller fra KU må være lett tilgjengelig.
- Avklar hvem som uttaler seg.
- Ha et avklart forhold til bruk av sosiale medier.
- KU må være synlig på kommunens hjemmesider.
- Årsmelding bør gå til lokalpresse.

Gruppe 3

- Media gir ofte en mulighet til kommunikasjon med innbyggere.
- Å være ryddig, ærlig og åpen skapes tillitt til innbyggerne som da oppfatter utvalget som et viktig kontrollorgan
- Ingen av utvalgene i denne gruppa har nedskrevne/vedtatte mediestrategier (men noen muntlige avtaler om dette)
- En mediestrategi bør kanskje være første sak på første møte etter valg

Gruppe 4

- Viktig å snakke sammen om at det er utvalget som forum som fatter vedtak.
- Leder uttaler seg på vegne av utvalget.
- Stjørdal har vedtatt mediestrategi.
- Også strategi for hvordan gjøre utvalget kjent
- Klargjøring i utvalget at det er leder som uttaler seg på vegne av utvalget

Gruppe 5

- Vet ikke om det er noe stort behov for det.
- KU leder uttaler seg på vegne av KU (etter at saker er behandlet) - ikke før!

Gruppe 6

- Ja- Åpenhet- streaming? Hemmende eller positivt?
- Leder uttaler seg om saker som gjelder kontrollutvalget
- Må synes på hjemmesiden til kommunen - også hva oppgavene til kontrollutvalget er
- Det er nok greit å ha en mal å se etter, mange feller å gå i, men viktig at man forholder seg til det som er vedtatt i kontrollutvalget og skulle media stille spørsmål før et møte så må man henvise til Kontrollutvalgets sitt møte